

УДК 346.9

DOI <https://doi.org/10.32782/app.v75.2025.47>

В. А. Філатов

orcid.org/0009-0005-2566-7172

аспірант

Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В. К. Мамутова Національної академії наук України»

ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОГО ПОРЯДКУ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО БОРЖНИКІВ МІКРО- ТА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю впровадження правових інструментів у сфері неплатоспроможності, адаптованих до потреб боржників мікро- та малих підприємств (ММП), адже Кодексом України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII (КУзПБ), який є основним нормативно-правовим актом, який регулює відносини у цій сфері, встановлено єдиний загальний порядок провадження у справах про банкрутство, який застосовується до усіх боржників, незалежно від їх фінансового стану, розміру, наявності активів, їх кількості і вартості.

Наразі ММП, які не мають необхідних ресурсів, щоб скористатися судовими процедурами банкрутства, передбаченими КУзПБ, з їх високими витратами та значним часом їх застосування, тому залишаються поза межами учасників у справах про банкрутство, перебуваючи в правовому полі невизначеності.

Відсутність врегулювання ММП своїх зобов'язань перед кредиторами негативно впливає на стабільність господарського обороту і бізнес-середовище, призводить до безробіття і системного звільнення працівників з порушенням вимог законодавства про працю, погіршує фінансове становище кредиторів, створює інші численні негативні соціально-економічні наслідки.

Впровадження гнучких, ефективних та застосовних для ММП судових процедур банкрутства має усунути правову невизначеність щодо способів врегулювання ММП неплатоспроможності, в тому числі, як обставину, яка перешкоджає здійсненню підприємницької діяльності та шкодить належному функціонуванню бізнес середовища.

Окрім об'єктивної економічно обумовленої необхідності надання допомоги ММП відновлювати платоспроможність або здійснювати ліквідацію за низьких витрат шляхом внесення відповідних змін до національного законодавства про неплатоспроможність, Україна, також, взяла зобов'язання щодо адаптації національного законодавства у сфері неплатоспроможності до *acquis communautaire* та стандартів Європейського Союзу і запровадження спрощених процедур банкрутства для мікро-, малих та середніх підприємств.

Питання правового регулювання неплатоспроможності, зокрема особливостей провадження у справах про банкрутство, знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Так, у вітчизняній науці господарського права значний внесок у вивчення проблематики банкрутства зроблено у працях С. Донкова, В. Дутки, О. Бірюкова, Д. Задихайла, Ю. Остапенко, О. Подцерковного, Б. Полякова, В. Резнікової, О. Пунди, Т. Швидкої (Донков, 2020; Дутка, 2023; Бірюков, 2020; Задихайло, 2023; Остапенко, 2023; Подцерковний, 2022; Поляков, 2017; Резнікова, 2018; Пунда, 2023) та інших авторів. Ці дослідження присвячені статусу учасників провадження, загальним аспектам інституту банкрутства, аналізу його процедур, питанням захисту прав кредиторів та боржників, а також ефективності конкурсного процесу.

Суттєвий вплив на регулювання відносин неплатоспроможності боржників мікро- та малих підприємств внесли рекомендації ЮНСІТРАЛ, зокрема «ЮНСІТРАЛ Посібник для законодавців з питань неплатоспроможності. Частина п'ята: Законодавство про неплатоспроможність мікро- та малих підприємств» (ЮНСІТРАЛ, 2022) та оновлені у 2021 році Світовим Банком Принципи ефективності процедур неплатоспроможності для кредиторів і боржників (Світовий Банк, 2021).

Також, вкрай актуальними є рекомендації Директиви (ЄС) 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 про засади превентивної реструктуризації, про погашення боргів та позбавлення прав, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргів (Директива (ЄС) 2019/1023) (Європейський Союз, 2019), метою якої є забезпечення чесних неплатоспроможних підприємців або підприємців з надмірною заборгованістю можливості отримати вигоду від повного погашення боргу після розумного періоду часу, таким чином надаючи їм другий шанс, а також підвищення ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргів, зокрема з огляду на скорочення їх тривалості.

В Кодексі США про банкрутство (розділ 11 Кодексу США) (U.S. Bankruptcy Code, Chapter 11 (Уряд США, 2019), зокрема, в главі 5, яка була включена Законом про реорганізацію малого бізнесу від 2019 року (Small Business Reorganization Act of 2019, SBRA), також передбачено надання допомоги малому бізнесу шляхом застосування спрощеного порядку розгляду справ і наділення кваліфікованих боржників малого бізнесу правом застосовувати менш дорогий і більш спрощений процес реорганізації боргів.

Отже, останніми роками зростає визнання, що задоволення потреб неплатоспроможних боржників, які належать до мікро – та малого бізнесу, є життєво важливим для економічного зростання та підприємництва (Світовий банк, 2021, с. iv).

Метою статті є аналіз положень чинного законодавства щодо порядку провадження в стандартних судових процедурах банкрутства, які застосовуються господарськими судами до боржників, а також розроблення пропозицій щодо впровадження спрощених процедур врегулювання неплатоспроможності боржниками мікро– та малими підприємствами.

Виклад основного матеріалу. Згідно із Оцінкою впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні Програми розвитку ООН (UNDP) «Підтримка України» мікро-, малі та середні підприємства (ММСП) є основою економіки України, вони складають 99,98 відсотки усіх суб'єктів господарювання, забезпечують 74 відсотки усіх робочих місць та створюють 64 відсотки доданої вартості (ООН, 2024).

В Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року (Стратегія), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р, також зазначається, що мале і середнє підприємництво – це основа української економіки, що забезпечує дві третини доданої вартості і більше ніж 80 відсотків робочих місць Крім того, визнається, що потребу у створенні стратегічного документа щодо державної підтримки малого і середнього підприємництва обумовлюють важливість малого і середнього підприємництва для розвитку української економіки, підвищення рівня життя людей, забезпечення стійкості та обороноздатності держави, а також виклики, з якими мале і середнє підприємництво стикається внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України та у зв'язку з процесом інтеграції до ЄС (Уряд України, 2024).

Проте, склад суб'єктів господарювання і відсоток малого і середнього підприємництва в Україні не унікальний. Так, згідно з пунктом 17 преамбули Директиви (ЄС) 2019/1023, ММСП представляють 99% усіх підприємств в Європейському Союзі (Європейський Союз, 2019).

За оцінкою Офісу торгового представника Сполучених Штатів Америки (USTR) малі підприємства також є основою економіки США, створюючи дві третини всіх нових робочих місць за останні десятиліття. Малі підприємства, які експортують, розвиваються швидше, швидше додають робочі місця та виплачують вищу заробітну плату, на них припадає 98 відсотків усіх визначених експортерів США та забезпечують майже чотири мільйони робочих місць у громадах по всій Америці через прямий і непрямий експорт (Адміністрація Президента США, 2025).

З наведеного слідує, що мікро-, малі та середні підприємства є рушійною силою господарських відносин і їх фінансова стабільність неабияк впливає на економічну стабільність в країні.

На необхідність побудови ефективних систем захисту прав кредиторів і боржників та врегулювання неплатоспроможності боржників (Insolvency and Creditor/Debtor Regimes, ICR), більш доступних для ММСП, з огляду на те, що такі системи є важливим елементом стабільності фінансової системи, наголошується в Принципи ефективності процедур неплатоспро-

можності для кредиторів і боржників. Експерти Світового Банку зазначають, коли ММСП потрапляють у фінансову скруту, багато з них стикаються з унікальними проблемами, які обумовлені їх малим розміром і ICR, які не визнають цих проблем і які є занадто дорогими або бюрократичними, роблять ці системи складними, а то й неможливими для малого бізнесу для їх використання. Натомість, ефективні, надійні, прозорі і доступні для ММСП ICR грають вирішальне значення у часи кризи, що дозволяє країнам оперативно реагувати та вирішувати питання фінансових проблем у системних масштабах. [Світовий Банк, 2021, с. ii).

15 квітня 2024 року Європейська комісія погодила план реформ для України (План України) відповідно до стратегічних цілей Регламенту (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 р. про запровадження Ukraine Facility (Європейський Союз, 2024). Згідно з оцінкою Європейської Комісії, План України визначає ключові реформи та інвестиції, які сприятимуть сталому економічному зростанню та залученню інвестицій для посилення потенціалу зростання країни в середньо- та довгостроковій перспективі (Уряд України, 2024).

У сфері неплатоспроможності програмою реформ, визначеної Планом України, передбачено, зокрема, ухвалення законодавства для запровадження спрощених процедур банкрутства для мікро-, малих та середніх підприємств.

Правовідносини у сфері неплатоспроможності врегульовані КУзПБ. Отже, убачається що, для виконання Україною зобов'язань і забезпечення стабільності правового регулювання, єдиним обраним підходом щодо запровадження спрощених процедур банкрутства буде прийняття проекту закону про внесення відповідних змін до КУзПБ.

Відповідно до частини першої статті 6 КУзПБ щодо боржника – юридичної особи застосовуються такі судові процедури: розпорядження майном боржника, санація боржника, ліквідація банкрута. Щодо кожної з наведених судових процедур КУзПБ встановлено єдиний порядок провадження. Таким чином, досліджуючи положення КУзПБ встановлено, що його положення не містять регулювання щодо спрощених судових процедур банкрутства, а також судових процедур банкрутства, які б були адаптовані і застосовні мікро-, малими та середніми підприємствами.

На відміну від судових процедур, які, згідно з КУзПБ, застосовуються до боржника, в процедурі превентивної реструктуризації КУзПБ передбачено особливості її застосування якщо боржник є суб'єктом мікропідприємництва та суб'єктом малого підприємництва (ММП). Також, в процедурі превентивної реструктуризації до потреб і специфіки мікропідприємництва та малого підприємництва адаптовані інформаційні матеріали, методичні рекомендації та контрольний перелік умов для підготовки планів превентивної реструктуризації.

Втім, варто відзначити, що, як терміни «суб'єкти мікропідприємництва» та «суб'єкти малого підприємництва», так і процедура превентивної реструктуризації із особливостями її застосування до ММП була введена в КУзПБ лише з 01.01.2025 згідно із Законом України № 3985-IX від 19.09.2024 «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та деяких інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації».

Тому, підтримуючи реформування сфери неплатоспроможності в Україні, зокрема щодо доступності інструментів неплатоспроможності для всіх суб'єктів господарських правовідносин, пропонується доповнити КУзПБ спеціальними нормами, які б встановлювали особливості правового регулювання спрощених процедур санації та ліквідації для боржників, які є ММП.

За допомогою аналізу правового регулювання спрощених процедур банкрутства у країнах Європейського Союзу та США сформовані наступні пропозиції щодо впровадження спрощених процедур банкрутства в національному законодавстві.

Так, в КУзПБ має бути зазначено види спрощеного провадження для ММП, а саме спрощена процедура відновлення платоспроможності (санації) та спрощена процедура ліквідації, унормування яких слід викласти в окремому розділі книги четвертої КУзПБ.

Також, мають бути визначені цілі спрощених процедур для ММП. Спрощена процедура відновлення платоспроможності (санації) має застосовуватися до ММП з метою відновлення

протягом певного строку платоспроможності боржника і часткового задоволення вимог кредиторів.

Спрощена процедура санації має застосовуватися лише до ММП, в тому числі фізичних осіб-підприємців, в разі невиконання зобов'язань на суму не більшу ніж 2,5 млн. євро включно. Обмеження в 2,5 млн. євро щодо застосування спрощеної процедури санації для ММП пропонується встановити на рівні суми ліміту боргу для застосування спрощених процедур реорганізації в розмірі 2,75 млн. доларів США, яку в червні 2024 року було встановлено у главі 5 Кодексу про банкрутство США (Уряд США, 2024).

Строк для застосування спрощеної процедури санації до ММП і здійснення боржником виплат кредиторам пропонується встановити не більше чотирьох років на рівні строку, встановленого для спрощених процедур реорганізації від трьох до п'яти років, встановленого у розділі 1191 глави 5 Кодексу про банкрутство США (Уряд США, 2024).

Із заявою про застосування спрощеної процедури санації може звернутися лише боржник. Ключовим питанням для задоволення заяви боржника, відкриття провадження у справі про банкрутство із застосуванням господарським судом спрощеної процедури санації до ММП має бути розмір боргу і спроможність боржника здійснювати діяльність в подальшому із сплатою поточних платежів, а також платежів в рахунок задоволення вимог конкурсних кредиторів в розмірі, який встановлюється на рівні середнього рівня задоволення вимог кредиторів у справах про банкрутство за попередній рік, в якому подано заяву про застосування спрощеної процедури санації і розстроченого на період, визначений планом санації, але не більше ніж чотири роки.

Окрім розрахунків, які підтверджують спроможність боржника виконувати план санації, поданий боржником план санації має містити розрахунок розміру та порядку задоволення вимог кредиторів згідно з планом санації порівняно з умовами, які були б застосовані у разі введення процедури ліквідації боржника. У разі, якщо розмір задоволення вимог кредиторів, передбачений планом санації, менший ніж у разі застосування процедури ліквідації, такий план санації схваленню не підлягає. З метою дотримання даного положення слід термін «найкращі інтереси кредиторів», який в КУзПБ застосовний лише в процедурі превентивної реструктуризації, поширити також на судову процедуру санації боржника, а також на процедуру спрощеної санації.

Варто встановити, що процедура спрощеної санації боржника вводиться одночасно із відкриттям провадження у справі про банкрутство ММП та без обов'язкового призначення арбітражного керуючого для її здійснення. В ухвалі про відкриття провадження у справі про банкрутство ММП і введення спрощеної процедури санації господарський суд визначає строк для підготовки, подання боржником до суду і розгляду плану санації судом, який не може становити більше двох місяців з дати відкриття процедури.

План санації затверджується господарським судом без необхідності голосування кредиторами. Водночас, з метою забезпечення дотримання прав та інтересів кредиторів, останні, а також інші заінтересовані особи щодо боржника, мають бути наділені правом оскаржувати застосування спрощеної процедури щодо боржника із застосуванням, за умови повного авансування витрат, пов'язаних із розглядом справи про банкрутство, в тому числі оплати винагороди арбітражному керуючому, загального порядку провадження у справі про банкрутство, введенням процедури розпорядження майном і призначення розпорядника майна або закриттям провадження у справі. Безумовно, заява кредитора або зацікавленої стосовно боржника особи має бути мотивована та обґрунтована належними та допустимими доказами, які б підтверджували, що застосування спрощеної процедури санації суперечить закону та порушує права або інтереси скаржника.

Також, рекомендуємо відмовляти боржнику в застосуванні до нього спрощеної процедури санації у разі вчинення боржником дій або у разі бездіяльності боржника, які не відповідають критеріям розумності (економічної доцільності, наявності ділової мети) та добросовісності.

Після завершення платежів, зазначених у плані санації ММП, боржник має звільнитися від боргів шляхом їх прощення. Водночас, перелік боргів, які не підлягають звільненню від виконання і не можуть бути предметом реструктуризації згідно з КУзПБ для загального по-

рядку провадження у справі про банкрутство пропонується зберегти і для ММП. Так, не можуть бути реструктуризовані і прощені або погашені в спрощеній процедурі санації вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами з боржником, щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, сплати аліментів, сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших обов'язкових платежів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Спрощена процедура ліквідації має застосовуватися до ММП з метою швидкого виведення неспроможного суб'єкта господарювання з ринку та полегшення списання боргів з припиненням дії будь-яких обмежень та заборон щодо здійснення діяльності, займатися ремеслом чи професією з метою забезпечення відновлення підприємницької діяльності.

Рекомендуємо вводити процедуру спрощеної ліквідації лише щодо ММП, яких визначати за критеріями, передбаченими Директивою ЄС № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та відповідні звіти певних типів підприємств (Директиви ЄС № 2013/34/ЄС) (Європейський Союз, 2013), згідно з якою до мікропідприємств віднесено підприємства, які на звітні дати не перевищують ліміти принаймні двох із трьох наступних критеріїв:

- (а) загальна сума балансу: 350 000 євро;
- (б) чистий оборот: 700 000 євро;
- (с) середньооблікова чисельність працівників за фінансовий рік: 10 осіб.

До малих підприємств віднесено підприємства, які на звітні дати не перевищують ліміти принаймні двох із трьох наступних критеріїв:

- (а) загальна сума балансу: 4 000 000 євро;
- (б) чистий оборот: 8 000 000 євро;
- (с) середньооблікова чисельність працівників за фінансовий рік: 50.

Водночас, введенню процедури спрощеної ліквідації щодо боржника -юридичної особи має обов'язково передувати прийняття боржником рішення про припинення юридичної особи шляхом ліквідації. Відповідно, до заяви боржника про відкриття провадження у справі і застосування спрощеної процедури ліквідації мають обов'язково додаватися докази, які б підтверджували реєстрацію рішення про припинення юридичної особи в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. З метою запобігання зловживанням пропонуємо встановити строк для звернення боржника до господарського суду із заявою про відкриття провадження і застосування спрощеної процедури ліквідації не пізніше 30 днів з дня прийняття рішення про припинення юридичної особи.

Рекомендуємо вводити процедуру спрощеної ліквідації щодо ММП одночасно із відкриттям провадження у справі про банкрутство та без обов'язкового призначення арбітражного керуючого для її здійснення. Навіть, за умови наявності у боржника майна, яке буде реалізоване для задоволення вимог кредиторів, доцільно покласти повноваження ліквідатора на голову ліквідаційної комісії, незалежно від наявності у нього статусу арбітражного керуючого, за умови відсутності заперечень від кредиторів. Такий підхід забезпечить зменшення витрат, пов'язаних із провадженням у справі про банкрутство і здійсненням спрощеної процедури ліквідації, адже саме на власників боржника покладеється обов'язок здійснити ліквідацію юридичної особи.

Також, з метою забезпечення дотримання прав та інтересів кредиторів, останні, а також інші заінтересовані особи щодо боржника, мають бути наділені правом оскаржувати застосування спрощеної процедури ліквідації щодо боржника із застосуванням, за умови повного авансування витрат, пов'язаних із розглядом справи про банкрутство, в тому числі оплати винагороди арбітражному керуючому, загального порядку провадження у справі про банкрутство, введенням процедури розпорядження майном, призначення розпорядника майна або застосуванням загальної процедури ліквідації або закриттям провадження у справі.

Строк застосування спрощеної процедури ліквідації має становити шість місяців, з можливістю його продовження, але на строк не більше ніж 12 місяців.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє дійти висновків про відсутність у чинному законодавстві України, що регулює правовідносини у сфері неплатоспроможності, судових процедур банкрутства, адаптованих до потреб ММП. Встановлено, що чинні процедури банкрутства не доступні для ММП через їх тривалість, складність, вартість та невизначеність, що перешкоджає функціонуванню і розвитку мікро і малого підприємництва.

Створення умов для відновлення та полегшення процесу ведення бізнесу ММП, посилення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішніх ринках передбачає впровадження правових інструментів ефективного врегулювання їхніх зобов'язань перед кредиторами.

Зокрема, наявність спрощеної процедури санації убезпечить ММП від високо ймовірної ліквідації, а спрощена процедура ліквідації для таких боржників дозволить швидко очистити ринок від суб'єктів господарювання, платоспроможність яких відновити неможливо.

У зв'язку з цим доведена необхідність законодавчого впровадження спрощеної процедури санації та спрощеної процедури ліквідації ММП та запропоновані особливості регулювання кожної спрощеної процедури.

Окрему увагу приділено критеріям, за якими встановлюється право доступу боржників до таких процедур та зменшенню витрат, пов'язаних із провадженням у справі про банкрутство, з якими стикаються боржника в загальному порядку провадження. Запропоновано залишати боржника «у володінні» бізнесом, як в процедурі спрощеної санації, так і в процедурі спрощеної ліквідації без обов'язкового призначення призначення арбітражного керуючого.

Імплементація запропонованих змін дозволить підвищити ефективність застосування судових процедур банкрутства до усіх категорій боржників, забезпечить універсальність нормативної бази у сфері неплатоспроможності і передбачуваність (прогнозованість) результатів її реалізації.

Література

- Донков С. В. Доцільність запровадження спрощених процедур неплатоспроможності у законодавстві про банкрутство. *Ірпінський юридичний часопис*. 2020. № 3. С. 37-43. <https://doi.org/10.33244/2617-4154.3.2020.37-43>
- Дутка В.В. Мирова угода у справі про банкрутство. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 65. 30 -33. <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2023.65.7>
- Бірюков О. М. Конкурсне право. Київ: Алерта, 2020. 202 с.
- Задихайло Д. В., Швидка Т.І., Резнікова В.В. Політико-правовий зв'язок інститутів забезпечення економічної конкуренції та банкрутства в системі господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Право*. 2023. Т. 3. Вип. 75. С. 227-233. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.37>
- Швидка Т. І., Остапенко Ю. І. Особливості реформування законодавства про банкрутство в період воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 1. С. 229–224. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.35>
- Подцерковний О. Щодо зупинення виконавчих дій та зняття майна з продажу у справі про банкрутство. Платформа стратегічної та законотворчої аналітики. 2022. URL: <https://coordynata.com.ua/sodo-zupinenna-vikonavcih-dij-ta-znatta-majna-z-prodazu-u-spravi-pro-bankrutstvo>.
- Поляков Б. М. Особливості реалізації майна у процедурі банкрутства. *Право України*. 2017. № 12. С. 160–172.
- В. С. Щербина, В. В. Резнікова. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. – 672 с.
- Пунда О.О. Арзянцева Д.А. Особливості застосування процедури банкрутства у період дії воєнного стану. *Збірник наукових праць. «Приватне право і підприємництво»*. 2023. Вип. 23. С. 228-234.
- ЮНСІТРАЛ Посібник для законодавців з питань неплатоспроможності. Частина п'ята: Законодавство про неплатоспроможність мікро- та малих підприємств» © United Nations, July 2022. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/msms_insolvency_ebook.pdf
- Світовий банк Принципи ефективності процедур неплатоспроможності для кредиторів і боржників, 2021 Редакція. © World Bank, Вашингтон, ДС. URL: <http://hdl.handle.net/10986/35506> Ліцензія: CC BY 3.0 IGO.
- Директиви (ЄС) 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 про засади превентивної реструктуризації, про погашення боргів та позбавлення прав, а також про заходи щодо підвищення

ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргів. Директива (ЄС) 2017/1132 (Директива про реструктуризацію та неплатоспроможність). Офіційний журнал ЄС. L 172. 2019. P 18-55. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1023>

Кодекси США про банкрутство, Офіційний вебсайт уряду Сполучених Штатів Америки. URL: <https://www.uscourts.gov/court-programs/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-7-bankruptcy-basics>

Оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні Програми розвитку ООН «Підтримка України». 2024, 86 с. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf>

Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>

Офісу торгового представника Сполучених Штатів Америки (USTR), URL: <https://ustr.gov/issue-areas/small-business>

Регламент (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 р. про запровадження Ukraine Facility, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>

План України, схвалений Розпорядженням КМУ від 18.04.2024 № 244-р, URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/660/bb2/227/660bb2227ef3130409256.pdf>

Директивою ЄС № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та відповідні звіти певних типів підприємств (Директиви ЄС № 2013/34/ЄС). Офіційний журнал ЄС. L 182. 29.06.2013. P 33-44 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>

References

Donkov S. V. Dotsilnist zaprovadzheniya sproschenih protsedur neplatezhеспособности v zakonodavstvi pro bankrutstvo. *Irpinskyi yuridichnyi chasopis*. 2020. № 3. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.33244/2617-4154.3.2020.37-43>

Dutka V.V. Mirova uгода u spravi pro bankrutstvo. *Naukovy visnik Mizhnarodnogo humanitarnogo universitetu*. 2023. № 65. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2023.65.7>

Biriykov O.M. Konkursne pravo. Kyiv: Alerta, 2020. [in Ukrainian]

Zadihailo D.V., Shvidka T.I., Reznikova V.V. Politiko-pravovy zviayzok institutive zabezpechenia konkurentsii ta bankrutstva v sistemі gospodaryuvania. *Naukovy visnik Uzhgorodskogo universitetu: Pravo*. 2023. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.37>

Shvidka T.I., Ostapenko Y.I. Osoblivisti reformuvania zakonodavstva pro bankrutstvo v period voenogo stanu. *Elektrone naukove vidania "Analitichno-porivnialne pravoznavstvo"*. 2023. № 1. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.35>

Podtserkovny O. Schodo zupinenya vikonavchih diy ta znyatya maina z prodazhu u spravi pro bankrutstv. Platforma strategichnoi ta zakonotvortchoi analitiki. 2022. [in Ukrainian] URL: <https://coordynata.com.ua/sodo-zupinenna-vikonavchih-dij-ta-znatta-majna-z-prodazu-u-spravi-pro-bankrutstvo>

Polyakov B. M. Osoblivosti realizatsii maina u protseduri bankrutstva. *Pravo Ukraini*. 2017. № 12. [in Ukrainian]

Scherbina V.S., Reznikova V.V. Aktualni problem gospodarskogo prava (Osobliha chastina): pidruchnik. – Kyiv: Vidavnistvo Lira-K, 2018. [in Ukrainian]

Punda O.O., Arziantseva D.A. Osoblivosti zastosuvania protseduri bankrutstva u period voenogo stanu. *Zbirnik naukovih prats. «Privatne parvo i pidpriemnistvo»*. 2023. Vip. 23. [in Ukrainian]

UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law. Part five: Insolvency law for micro- and small enterprises © United Nations, July 2022. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/msms_insolvency_ebook.pdf

World Bank. 2021. Principles for Effective Insolvency and Creditor/Debtor Regimes, 2021 Edition. © World Bank, Washington, DC. URL: <http://hdl.handle.net/10986/35506> License: CC BY 3.0 IGO.

Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). *Official Journal of the European Union*. L 172. 2019. P 18-55. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1023>

U.S. Bankruptcy Code, An official website of the United States government. URL: <https://www.uscourts.gov/court-programs/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-7-bankruptcy-basics>

Otsika vplyvu viyni na mikro-, mali ta seredni pidpriemstva v Ukraine Programi rozvitku UNDP) «Pidtrimka Ukraini», 2024. [in Ukrainian] URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf>

Strategiya vidnovlenia, stalogo rozvitku ta tsifrovoi transformatsii malogo i seredniogo pidpriemnistv na period do 2027 roku [in Ukrainian] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>

Office of the United States Trade Representative (USTR) EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT, URL: <https://ustr.gov/issue-areas/small-business>

Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility, URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>

Ukrainian Plan, [in Ukrainian] URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/660/bb2/227/660bb22272ef3130409256.pdf>

Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance. *Official Journal of the European Union*. L 182. 29.06.2013. P 33-44 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>

Анотація

Філатов В. А. Особливості спрощеного порядку провадження у справах про банкрутство боржників мікро- та малих підприємств. – Стаття.

Статтю присвячено дослідженню застосування судових процедур банкрутства до мікро- та малих підприємств боржників. Підтверджено, що в Кодексі України з процедур банкрутства, яким врегульовані відносини у сфері неплатоспроможності і банкрутства немає норм права, якими б була забезпечена доступність процедур банкрутства для їх реалізації боржниками – суб'єктами мікропідприємництва і малого підприємництва. Визначена та детально описана проблема щодо відсутності нормативного врегулювання питань неплатоспроможності даного сектору підприємництва.

Відображені тенденції розвитку сучасних світових правових систем у сфері неплатоспроможності, доведена необхідність правового регулювання правовідносин неплатоспроможності для боржників – мікро-, малих підприємств та їх кредиторів, обґрунтована необхідність та підстави розроблення відповідних норм для внесення в Кодекс України з процедур банкрутства, окреслені основні правові механізми їх реалізації.

Рекомендовано встановлення в Кодексі України з процедур банкрутства особливостей застосування процедур банкрутства до боржників, якими є мікро- та малі підприємства, зокрема, рекомендовано введення спрощеної процедури відновлення платоспроможності (санації) та спрощеної процедури ліквідації.

Проведена оцінка відповідності запропонованого правового регулювання міжнародно-правовим зобов'язанням України, а саме міжнародним договорам України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС).

Проведено порівняльний аналіз нормативно правових актів країн Європейського Союзу і США, якими врегульовані спрощені процедури реструктуризації, реорганізації і ліквідації боржників.

Досліджено та проаналізовано судову практику щодо застосування судових процедур банкрутства до боржників, розгляд справ про банкрутство яких з 19.10.2019 здійснювався господарськими судами відповідно до положень Кодексу України з процедур банкрутства та до цієї дати, відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

За підсумком узагальнення і систематизації отриманих даних і результатів проведених аналізів обрано підхід до регулювання суспільних відносин, підготовлено практичні рекомендації та зміст їх основних положень щодо усунення прогалин правового регулювання і вирішення встановленої проблеми шляхом впровадження в Кодексі України з процедур банкрутства спрощених процедур банкрутства для боржників мікро- та малих підприємств.

Наголошується на неможливості врегулювання відповідних суспільних відносин без прийняття відповідного нормативно-правового акта і внесення змін в Кодекс України з процедур банкрутства.

Ключові слова: неплатоспроможність, судові процедури банкрутства, спрощена процедура санації, спрощена процедура ліквідації, боржник, мікро- та малі підприємства, ММП.

Summary

Filatov V. A. Peculiarities of the simplified procedure for bankruptcy proceedings against debtors of micro and small enterprises. – Article.

The article is devoted to the study of application of bankruptcy court procedures to micro and small enterprises of debtors. The author confirms that the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, which regulates relations in the field of insolvency and bankruptcy, does not contain any legal provisions which would ensure the availability of bankruptcy procedures for their implementation by debtors – micro and small businesses. The author identifies and describes in detail the problem of the lack of regulatory regulation of insolvency issues in this sector of business.

The author reflects the trends in the development of modern global legal systems in the field of insolvency, proves the need for legal regulation of insolvency relations for debtors – micro and small enterprises and their creditors, substantiates the need and grounds for developing relevant provisions to be included in the Bankruptcy Code of Ukraine, and outlines the main legal mechanisms for their implementation.

The author recommends that the Bankruptcy Code of Ukraine should establish the specifics of application of bankruptcy procedures to debtors, such as micro and small enterprises, in particular, the introduction of a simplified procedure for restoring solvency (rehabilitation) and a simplified liquidation procedure is recommended.

The article assesses the compliance of the proposed legal regulation with Ukraine's international legal obligations, namely, international treaties of Ukraine in the field of European integration and the law of the European Union (EU *acquis*).

A comparative analysis of the regulatory legal acts of the European Union and the United States of America regulating simplified procedures for restructuring, reorganisation and liquidation of debtors is carried out.

The article examines and analyses the case law on the application of bankruptcy proceedings to debtors whose bankruptcy cases were considered by commercial courts from 19.10.2019 in accordance with the provisions of the Bankruptcy Code of Ukraine and before that date, in accordance with the Law of Ukraine 'On Restoring Debtor's Solvency or Declaring a Debtor Bankrupt'.

Based on the generalisation and systematisation of the data and analysis, the author has chosen an approach to the regulation of social relations, and has prepared practical recommendations and the content of their main provisions to eliminate the gaps in legal regulation and to solve the identified problem by introducing simplified bankruptcy procedures for debtors of micro and small enterprises in the Bankruptcy Code of Ukraine.

The author emphasises that it is impossible to regulate the relevant social relations without adopting a relevant regulatory legal act and amending the Bankruptcy Code of Ukraine.

Key words: insolvency, bankruptcy procedures, debtor, simplified procedure reorganization, simplified procedure liquidation, micro and small-sized enterprises, SMEs, simplified insolvency regime.